

<https://doi.org/10.31891/2307-5732-2025-349-5>
УДК 685.34.341

БАБИЧ АНТОНИНА

Київський національний університет технологій та дизайну
<https://orcid.org/0000-0001-5061-3292>
e-mail: basienka@ukr.net

ЛИПСЬКИЙ ТИМОФІЙ

Київський національний університет технологій та дизайну
<https://orcid.org/0000-0003-4166-6581>
e-mail: Lypski37@gmail.com

РОЗРОБКА ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ КОЛЕКЦІЇ ТЕАТРАЛЬНО-ТАНЦЮВАЛЬНОГО ВЗУТТЯ «ІЧИГИ»

Попит на взуття театрально-танцювального сегменту є великим, хоча і специфічним. Однак він є не достатньо великим для підприємств середньої потужності, тому дане взуття виготовляється одиничними екземплярами на замовлення в умовах не великих майстерень.

Вимоги до взуття, конструктив і технології виготовлення в Україні станом на 2025 рік є не достатньо вивченим. Втілення сміливих конструктивних і технологічних рішень, використання сучасних матеріалів, простота, економічність, креативний дизайн, практичне виготовлення та апробація виробів в умовах реального часу є актуальною складовою даного проєкту.

В роботі виконано аналіз досліджень і публікації науковців та практиків згідно тематики. Представлено історичний екскурс щодо виникнення, розвитку та еволюціонування взуття, а саме взуття «Ічиги», описано конструктивні особливості, використовуємі матеріали та вимоги до виробів. Теоретично доведено актуальність розробки і даного проєкту.

Досліджено експериментальним шляхом повний і поетапний процес виготовлення виробів з метою вдосконалення конструкції та функціоналу взуття на етапах створення виробу.

Розроблено ескізи на модель взуття «Ічиги», документацію на вироби серії промислової колекції та розрахунки економічної складової проєкту.

Виготовлено в умовах ТОВ «Літні» лінійку театрально-танцювального взуття «Ічиги» та апробовано в умовах Київського театру опери та балету.

Ключові слова: театрально-танцювальне взуття, конструкція, матеріал, стиль.

BABYCH ANTONINA, LYPISKI TIMOFEY

Kyiv National University of Technology and Design

CREATION OF A DESIGNER COLLECTION OF THEATER AND DANCE SHOES IN THE STYLE OF "ICHIGI"

The demand for shoes in the theater and dance segment is large, although specific. However, it is not large enough for medium-sized enterprises, so these shoes are made in single copies to order in small workshops.

Requirements for shoes, structures and manufacturing technologies in Ukraine as of 2025 are not sufficiently studied. The implementation of bold structural and technological solutions, the use of modern materials, simplicity, economy, creative design, practical production and testing of products in real-time conditions are an actual component of this project.

Humanity is rapidly developing intellectually and technologically, its needs and preferences are transforming, therefore the dance has also changed and improved, and together with it, the stage costumes and shoes for its performance are also changing. Therefore, the issue of designing and manufacturing stage dance shoes individually, taking into account certain requirements, is relevant nowadays.

In the work on the project, an analysis of thematic studies and publications of scientists and practitioners according to the topic was carried out. A historical tour of the origin, development and evolution of footwear, namely Ichiga boots, is presented, the design features, materials used and requirements for the products are described. The relevance of the development and the project has been theoretically proven.

The complete and step-by-step process of manufacturing products was studied experimentally in order to improve the design and functionality of shoes at the stages of product creation.

Sketches for the Ichiga shoe model, documentation for the products of the industrial collection series and calculations of the economic component of the project were developed.

The line of theater and dance shoes "Ichiga" was produced in the conditions of "Litini" LLC and tested in the conditions of the Kyiv Opera and Ballet Theater.

Keywords: theater and dance shoes, design, material, style.

Постановка проблеми у загальному вигляді

Мистецтво танцю в сучасному розумінні – це сукупність пластичних і динамічних рухів певного ритму, темпу і характеру, що їх виконує артист на театральній сцені чи танцювальному майданчику у такт певної музики. В реальному житті на сцені театру під час виконання танцю чи танцювальної композиції розгортається певна подія і створює вирій людських емоцій, переживань, історій, спогадів (рис.1). І це не дивно, бо танець супроводжує людину на протязі всієї історії існування людства [1].

Ще за часів існування первісного суспільства, людина за допомогою філософії танцю супроводжувала всі знакові події свого життя – починаючи з події народження дитини і закінчуючи супроводом померлої людини в інші світи. Танці за призначенням поділяють на: ретуальні, народні, спортивні, бальні, балет, сучасні різновиди за стилем тощо [2].

Класичний сучасний танець є основою балету, сценічного та театрального мистецтва [3]. Його

було започатковано наприкінці XVI століття у Франції та Італії і розвито починаючи з аматорських придворних драматичних тематично-театралізованих постановок до сучасного рівня сприйняття та масштабу дійства.

Людство стрімко розвивається інтелектуально та технологічно, трансформуються його потреби і вподобання, тому танець також видозмінювався та вдосконалювався історично та еволюційно, а разом з ним змінюються і сценічні костюми та взуття для його виконання. Тому питання розробки дизайну та виготовлення сценічного танцювального взуття індивідуально з урахуванням певних вимог є актуальним.

а

б

в

г

а- український народний танок «Гопак»; б – грузинський народний танок «Лезгінка»;
в – татарський народний танок «Євшан»; г – німецький народний танок «Полька»

Рис. 1 Візуалізація різновидів національного танцю народів світу

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Сучасний танець для учасників соціуму – це сценічне та театральне мистецтво, спортивне змагання, спосіб зняття стресу, можливість розвитку власної чуттєвості, психологічна та фізична терапія, приємний спосіб спілкування та передачі емоцій без слів і просто привід зустрітись з однодумцями після робочого дня та підняти настрій. Тому актуальним завданням дизайн студій взуття є відповідність моді, потребам даного специфічного ринку виробів, швидка зміна асортименту і матеріалів за вимогою замовника, поєднання традицій, комфорту і креативу.

Сучасні науковці Т. Головенко, О. Козарь, Ю. Бондарчук, О. Шовкомуд., Н. Чупріна теоретично описали і надали в своїх наукових працях історичний експурс виникнення і розвитку костюму, еволюційний розвиток та осучаснення, стилізацію, а також етапи формування і трансформації питань матеріальної культури народів різних країн світу [4,5]; А. Бабич та І. Драна в своїй роботі показали теоретико-аналітичним шляхом як формується асортимент танцювального взуття з подальшим виготовленням зразків виробів згідно вподобань і вимог замовника[6].

В цілому аналізуючи дослідження і публікації науковців та практиків стає зрозумілим, що сегмент дизайну і виробництва театральнотанцювального взуття є не охопленим. Тому даний проект щодо практичної розробки колекції театральнотанцювального взуття малої серії і його апробація в реальних умовах підтверджено є актуальним.

Формулювання цілей статті

Вивчені і проаналізовані дослідження та втілені практичні розробки науковців орієнтовані на виготовлення побутового, народного та сценічного костюму різного призначення, стилю, епохи, а от взуття розглядається тільки теоретично. Такі дослідження дозволяють впевнено стверджувати, що дана проблематика є не охопленою, цікавою і актуальною. Тому метою даної роботи є розробка і виготовлення колекції театральнотанцювального взуття в стилі «Ічиги» малої серії на замовленням Київського театру опери та балету.

Виклад основного матеріалу

Виникнення потреби у взутті почалася в ті далекі часи, коли людина еволюціонувати і стала

замислюватись щодо питань утеплення ніг і організму в цілому. Це були конструктивно прості вироби, які виконували суто утилітарну функцію [1-3]. З часом конструкції виробів ставали більш складними та естетично привабливими, розвивались ремесла, з'являлись нові матеріали та технології виготовлення взуття і головне, що кожна країна і її народ мав свою автентичність, яка породила розвиток національної складової, яка відобразилась не тільки в конструкціях виробів, а також в культурі, архітектурі та ремеслах [4-6]. Кожен народ мав свої автентичні пісні і танці, відповідно одяг і взуття повсякденне та святкове мало також певні конструктивні національні особливості які і до тепер використовуються у сучасному сценічному костюмі і театральнотанцювальному взутті (рис.2).

а – українські чоботи; б – грузинські чоботи; в – татарські чоботи; г – монгольські чоботи
Рис. 2 Візуалізація різновидів традиційного національного взуття в стилі «Ічиги»

В давнину майстри кожум'яки вичиняли і виробляли шкури різних тварин перетворюючи їх на матеріал натуральну шкіру з якого вже шевці пошивали вручну легке і зручне взуття, що отримало назву «Ічиги». Така дивна назва утворилась з тюрської мови і означала високі чоботи з натуральної шкіри без застібки на м'якій і тонкій підшві. Початково таке взуття було побутовим і носилося за потреби з шкіряними калошами. Воно було популярним у деяких народів Кавказу, Середньої Азії, тюрських і кубанських козаків. Для такого взуття характерним є мала вага, еластичні халяви, жорстка п'яткова частина і м'який носок, що дозволяло носію безшумно і легко пересуватись по пересічній місцевості під час сезону полювання.

В Україні та інших центральних регіонах Європи де клімат суворіший верх чобіт лишався м'яким, а підшви стали виробляти цупкішими з чепрочної частини шкіри великої рогатої худоби. В кінці XIX сторіччя жіночі чобітки «Ічиги» отримали каблучок, що додало їм естетичної виразності та привабливості. Також чобітки для жінок фарбували в яскраві кольори, розмальовували орнаментами та оздоблювали вишивкою. На межі XIX-XX століть чобітки «Ічиги» стали популярними у світі мистецтва, як сценічне і танцювальне взуття. Також вони були популярними в світі європейської моди, як елемент національного костюму народів світу. Сучасна мода також має аналоги чобіт в стилі «Ічиги» побутового призначення простих і складних конструкцій з різних матеріалів з додаванням шнурівки і видозміною підшви (рис.3), однак класичні чи трансформовані конструктивно «Ічиги» на сьогодні використовують у якості суто народного танцювального або театральнотанцювального взуття.

Рис.3. Візуалізація різновидів сучасних побутових чобіт в стилі «Ічиги»

Оскільки питання виробництва театральнотанцювального взуття в Україні, як більш дешевого аналогу світових брендів є актуальним в наш час, тому в основу даного проекту було покладено саме розробку конструкції, виготовлення зразків колекції за індивідуальними параметрами кожного носія, апробація в умовах Київського театру опери і балету, оцінка якості взуття шляхом дослідного носіння з метою виготовлення партії виробів високої якості в умовах ТОВ «Litini» за прийнятною для замовника ціною.

Роботи проводились за запитом і замовленням керівництва Київського театру опери та балету. Досвід отриманий науковцями в результаті спілкування з професіоналом, художником по костюмам Дмитром Курятою та артистами театру, які і є споживачами розробляемого взуття є позитивним і необхідним для досягнення високого результату роботи над проектом.

При розробці ескізів взуття було задіяно думки та рекомендації артистів, відомі аналоги взуття даного сегменту, теоретико-історичні відомості про взуття, та власний досвід авторів проекту.

При розробці моделей театральньо-танцювального взуття необхідно враховувати наступні вимоги: щільне прилягання до частин нижніх кінцівок, легкість, гнучкість, еластичність, відповідність параметрам стопи носія, конструкція закритого типу, халяви щільно прилягають до ноги або можлива система застібки «блискавка», елементи конструкції заготовки виробу можуть виготовлятися з натуральної еластичної шкіри (козлина) повністю або можуть мати комбінацію з еластичними текстильними вставками у разі заміни основного матеріалу з метою економії коштів, підощва має вільно ковзати по поверхні підлоги не спричиняти опір руху носія, колір універсальний – чорний. Також дане взуття повинно мати функціональну виразність, стильову спрямованість, гармонійну цілісність і відображати досконалість виконання технологічних операцій по виготовленню взуття[7-11].

На основі творчого пошуку раціональної конструкції, ескізного проекту та підбору матеріалів було проведено обмір стоп респондентів замовника колекції, виконано робочі креслення обраної моделі, розкладку лекал на матеріалі, проведено послідовний цикл технологічних робіт по складанню заготовки і взуття (рис.4) та представлено готові зразки виробів (рис.5). Після апробації дослідних зразків виготовлено промислову колекцію взуття в умовах ТОВ «Litini», м. Київ, яка є успішною компанією по виготовленню ексклюзивного взуття різного цільового і цінового сегменту та має стійкий попит споживачів [9,10].

а – розкладка лекал на матеріалі, розкрій; б – виготовлення заготовки; в – формування взуття на колодці; г – фіксація елементів підощви на сліді взуття
Рис.4. Візуалізація основних технологічних етапів виготовлення взуття «Ічиги»

Рис.5. Візуалізація готових виробів проєкту «Ічиги»

Висновки

Отже, за результатами теоретико-аналітичних та практичних досліджень розроблено ескізний проєкт, повний комплект конструкторсько-технологічної документації на взуття серії «Ічиги».

Лінійку театральньо-танцювального взуття «Ічиги» виготовлено в умовах ТОВ «Litini» та апробовано в умовах Київського театру опери та балету.

Література

1. Танець // *Українська мала енциклопедія*: 16 кн. у 8 т. / проф. Є. Онацький. — Буенос-Айрес: Накладом Адміністрації УАПЦ в Аргентині, 1966. — Т. 8, кн. XV: Літери Ст — Уц. — С. 1875-1877. — 1000 екз.
2. Печеранський, І. П. Вступ до філософії танцю: [монографія] / І. П. Печеранський, Д. Д. Базела. — Київ: КНУКіМ, 2017. — 123 с. — ISBN 966-602-232-8.
3. Театральне мистецтво // *Літературознавча енциклопедія*: у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — Київ: ВЦ «Академія», 2007. — Т. 2: М — Я. — С. 464-465.
4. Чупріна, Н. В. Трансформація та синтез художньо-композиційних елементів етнічного стилю при формуванні проєктного образу в індустрії моди / Н. В. Чупріна, Є. О. Захарчук // *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*: зб. наук. пр. — 2017. — Вип. 39. — С. 164-168.
5. Головенко, Т. М. Історія костюму: культурна спадщина народів світу: навчальний посібник / Т. М. Головенко, О. П. Козарь, Ю. С. Бондарчук, О. В. Шовкомуд. — Луцьк: ЛНТУ; Мукачєво: МДУ, 2023. — 252 с.
6. Бабич, А. І. Вплив факторів споживацького вибору на формування асортименту танцювального взуття / А. І. Бабич, І. О. Драна // *Збірник матеріалів II Міжнародної наукової конференції текстильних та фешн технологій KyivTex&Fashion* / за заг. ред. Л. І. Зубкової: (1-2 листопада 2018 р., м. Київ). — Київ: КНУТД, 2018. — С. 165-168.
7. Бегняк, В. І. Основи конструювання і проєктування виробів із шкіри: навч. посібник / В. І. Бегняк. — Хмельницький, 2002. — 260 с.
8. Бабич, А. І. Технології виготовлення виробів з різних матеріалів: навч. посібник / А. І. Бабич; рекомендовано Вченою Радою КНУТД. — Київ: КНУТД, 2021. — 247 с.
9. Коваленко, П. І. Ремонт взуття своїми руками: навч. посібник / П. І. Коваленко. — Київ: Вид-во Фенікс, 2020. — 180 с.
10. Вироби текстильно-галантерейні. Метод визначення лінійних розмірів: ДСТУ 3924-99 (ГОСТ 16218.1-93). — [Чинний від 2000-10-31]. — Київ: Держспоживстандарт України, 1999. — 25 с. — (*Національні стандарти України*).
11. Система показників якості продукції. Вироби текстильно-галантерейні побутового призначення: ДСТУ 3926-98 (ГОСТ 4.13-89). — Київ: Держспоживстандарт України, 1998. — 55 с. — (*Національні стандарти України*).

References

1. Tanets // *Ukrainska mala entsyklopediia*: 16 kn. u 8 t. / prof. Ye. Onatskyi. — Buenos-Aires: Nakladom Administratury UAPTs v Arhentyini, 1966. — T. 8, kn. XV: Litery St — Uts. — S. 1875-1877. — 1000 ekz.
2. Pecheranskyi, I. P. Vstup do filosofii tantsiu: [monohrafiia] / I. P. Pecheranskyi, D. D. Bazela. — Kyiv: KNUKiM, 2017. — 123 s. — ISBN 966-602-232-8.
3. Teatralne mystetstvo // *Literaturoznachcha entsyklopediia*: u 2 t. / avt.-uklad. Yu. I. Kovaliv. — Kyiv: VTs «Akademiiia», 2007. — T. 2: M — Ya. — S. 464-465.
4. Chuprina, N. V. Transformatsiia ta syntez khudozhno-kompozitsiinykh elementiv etnichnoho styliu pry formuvanni proiektnoho obrazu v industrii mody / N. V. Chuprina, Ye. O. Zakharchuk // *Aktualni problemy istorii, teorii ta praktyky khudozhnoi kultury*: zb. nauk. pr. — 2017. — Vyp. 39. — S. 164-168.
5. Holovenko, T. M. Istoriia kostiumu: kulturna spadshchyna narodiv svitu: navchalnyi posibnyk / T. M. Holovenko, O. P. Kozar, Yu. S. Bondarchuk, O. V. Shovkomud. — Lutsk: LNTU; Mukachevo: MDU, 2023. — 252 s.
6. Babych, A. I. Vplyv faktoriv spozhyvatskoho vyboru na formuvannya asortymentu tantsiuvalnoho vzuttia / A. I. Babych, I. O. Drana // *Zbirnyk materialiv II Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii tekstylnykh ta feshn tekhnolohii KyivTex&Fashion* / za zah. red. L. I. Zubkovoï: (1-2 lystopada 2018 r., m. Kyiv). — Kyiv: KNUITD, 2018. — S. 165-168.
7. Behniak, V. I. Osnovy konstruiuvannia i proektuvannia vyrobiv iz shkiry: navch. posibnyk / V. I. Behniak. — Khmelnytskyi, 2002. — 260 s.
8. Babych, A. I. Tekhnolohii vyhotovlennia vyrobiv z riznykh materialiv: navch. posibnyk / A. I. Babych; rekomendovano Vchenoiu Radioiu KNUITD. — Kyiv: KNUITD, 2021. — 247 s.
9. Kovalenko, P. I. Remont vzuttia svoimy rukamy: navch. posibnyk / P. I. Kovalenko. — Kyiv: Vyd-vo Feniks, 2020. — 180 s.
10. Vyroby tekstylno-halantereini. Metod vyznachennia liniinykh rozmiriv: DSTU 3924-99 (HOST 16218.1-93). — [Chynnyi vid 2000-10-31]. — Kyiv: Derzhspozhyvstandart Ukrainy, 1999. — 25 s. — (Natsionalni standarty Ukrainy).
11. Systema pokaznykiv yakosti produktsii. Vyroby tekstylno-halantereini pobutovoho pryznachennia: DSTU 3926-98 (HOST 4.13-89). — Kyiv: Derzhspozhyvstandart Ukrainy, 1998. — 55 s. — (Natsionalni standarty Ukrainy).